

INSCHRYVINGSPRYS

Voorop betaelbaar van vier tot vier maanden.
Voor de Stad fr. 1-30
Voor den buiten „ 1-75
Voor 't vreemde „ 2-25
Per maand voor de stad alleen „ 0-58

HET WERKVERBOND

BEKENDEMAKINGEN

De bekenmakingen betalen 10 centim den drukregel. Gewoone voorwaarden voo de Notarissen, Ambtenaren, enz
Prys van een nummer 10 Centimen.

Volksblad voor Handel en Nyverheid, Stielen en Ambachten.

VERSCHYNT EEN MAEL IN DE WEEK: DE ZATERDAG.

Brieven, Bekendmakingen en alle hoegenaemde Artikels ten langsten Donderdag noon, vragtory toe te zenden: in den Estaminet den PRÉ-AUX-CLERCS, by het Groot-Vleeschhuis, 24, te Gent. — Men kan zich Abonneren op bovengemeld adres en op alle Postbureelen.

YZERENWEGEN. — VERTREKUREN.

OCTOBER 1861.

De Konvoijen met een * geteckend, zyn Expresstreinen van eerste klas, degene met ** van eerste en tweede klas.

Brussel, langs Mechelen.	5-00	8-58**		
Brussel, langs Denderleeuw.	7-00	11-43	2-20	5-00 7-40
Mechelen, Antwerpen.	5-00	8-53**	11-43	2-20 5-00 7-40** Mechel.
Lier.	5-00	2-20		
dendermonde.	5-00	7-00	8-53**	11-43 2-20 5-00 7-40
Aelst.	7-00	11-43	2-20	5-00 7-40

Lokeren.	5-00	7-00	11-43	5-00
Nin., Geveardsh. Less., Aeth.	7-00	1-25	langs Doornik.	5-00 7-40
Brugge, Oostende.	6-15	9-13	1-50	4-55 6-35
Kortryk, Moskr., doorn., Ryss.	6-00	9-20	1-25	4-40 7-10
douai, Atrecht, Amiens, Parys.	6-00	9-20*	1-25**	4-40
Kales.	6-00*	9-20	7-10*	
Bergen, Quiervain.	7-00	1-25	langs doornik.	5-00
Manage, Charleroi, Namen.	7-00	1-25	langs doornik.	5-00
Leuven, Thienen, Luik, Verv.	5-00	8-53*	11-43	2-20 5-00 Thien. 7-40**
Landen.	5-00	8-53*	11-43	2-20
Keulen, Aken.	5-00	8-53*	11-43	Aken 7-40*
Gladb., duss., Cref. Ruhrort.	8-53*			

LAND VAN WAES.

Van Gent naer Antwerpen	6-10	9-00**	10-20	2-50**	4-20 7**
Van Antwerpen naer Gent	5-50	8-50**	10-50	2-50**	4-50 7-00**

EELCLOO.

Van Gent naer Eelcloo.	7-55	10-00	5-35	8-10
Van Eelcloo naer Gent.	5-25	8-15	12-30	5-40

VAN GENT, LANGSAUDENAERDE, OP SAINT GHISLAIN.

Van Gent, langs Audenaerde, naer St. Ghislain.	6-25	10-45	7-20.
Van St. Ghislain, langs Audenaerde, naer Gent.	5-20	10-55	5-00.

STAETKUNDIG OVERZIGT DER WEEK.

Het binnenland heeft weinig belangryk nieuws opgeleverd in den loop dezer week. De ministeriële krisis duert voort. Na drie maanden zoekens, heeft men nog geen financien-minister gevonden in vervanging van den heer Frère, die zyn ontslag had gegeven ten gevolge van de stemming der wet op den koers van het gouden geld.

Er wordt u gezegd dat de heer Frère geen deel meer wil maken van een kabinet, waerin de heer Rogier zich bevindt, en dat hy het hoofd en den baes wil zyn.

Anderen verzekeren dat er oneenigheid bestaat tusschen den Koning en zyne ministers wegens het vraagstuk der erkenning van het nieuwe koningryk Italie. Wat er dan ook van zy: het ministerie zal toch volledigd moeten worden voor de opening van den welgevenden zittyd der Kamers, welke niet verre meer verwyderd is.

De laatste kiezingen hebben het bewys opgeleverd, dat het land meer bedaarde en onafhankelyke mannen in de Kamers wil hebben. Dat de koning dit voorbeeld volge, en geen eenen heetkop, of hy zich liberael of katholiek moge noemen, als minister in zyn kabinet aenvaerde. De regering der uiterste of overdrevene staets-partyen loopt ten einde, en het was inderdaad ook hooge tyd geworden!

By het genot onzer schoone grondwettelyke vryheden, behoeven wy in ons land immers niet anders dan vrede en rust, landbouw, nyverheid en koophandel, opdat iedereen gelukkig zy. De ellendige politieke haarklieveryen en persoonlyke twisteryen, waarbij de eenige kwestie is, wie op den zetel en aen het schotelden zal zitten, verwekken eindelyk den algemeenen afkeer, en zyn slechts nadeelig voor land en volk.

De Koning van Pruisen heeft een bezoek afgelegd by Louis-Napoleon, op het kasteel van Compiègne.

De dagbladen gissen, elk op zyne manier, wat er aldaar verhandeld zou zyn tusschen die twee Vorsten; doch niemand kent tot heden het fyne woord daarvan.

De Koning van Holland begeeft zich heden, zaterdag, naer Compiègne, om aldaer gedurende eene week deel te nemen aen de groote jagt-feesten.

Gedurende de schitterende feesten te Compiègne, zyn de voorsteden St. Antoine en St. Marceau te Parys getuigen geweest van zeer gevaerlyke oproerige tooneelen, ten gevolge van de duerte der levensmiddelen. Onder de tydingen uit Frankryk zal men lezen dat men er zells geroepen heeft: «Weg met den Keizer!»

Die ontvreedenheid der werkende klassen duert nog voort.

Oproerige plakkaerten ziet men aen de hoeken der muren gehecht, en luidop zingt men bedreigende liederen. De regerings-bladen loochenen dien gevaerlyken toestand; de

andere gazetten durven er niet van spreken, uit vrees van gewaerschuwd te worden; maar de misnoegdheid heerscht niet te min, en het Staatsbestuur heeft reeds maatregelen genomen, opdat het brood niet meer dan 50 centiem den kilo zou kosten.

Gelukkig dat de aenhoudende toevoer van granen uit den Oosten en uit Amerika reeds op alle markten eenen gevoelligen afslag der tarwe, rogge en aerdappels teweeg gebragt hebbe. Het zou er anders te Parys nog al erg hebben kunnen spooken!

De krisis heeft te Parys smartelyke uitslagen gehad; drie honderd arbeiders uit de werkhuizen Cavé zyn tydelyk afgedankt geworden. Echter is de kalmte onder de bevolking zoo wat hersteld, welke door de ryzing van den broodprys was gestoord geworden. Men hoopt dat er den 15 dezer eene daling van 10 centiem zal plaats hebben; dit schynt ten minste uit de merkurialen te blyken.

De Times, het bezoek des Konings van Pruisen in Frankryk besprekende, zegt dat Wilhelm I by zyne aenkomst onthaald is geworden door het schimpschrift van half-officiëlen oorsprong: *De Ryn en de Weichsel*, en dat nooit te voren eenig aanzienlyk vreemdeling in Frankryk ontvangen is geworden met de verzekering dat er geen t minste inzigt bestaat om hem te vermoorden of te bestelen. Daerop zegt de Times:

«Wat doet Frankryk in dezen oogenblik? Hoe leeg moet deszelfs regering in zyne eigen oogen gedaeld zyn, om het noodig te oordeelen, by de komst van den bevrienden Vorst van Pruisen, hem de verzekering te geven, dat Frankryk geen lust heeft om den Ryn te nemen.

» Frankryk gelykt aen den leeuw der fabel, die den dieren, welke hem in zyn hol komen bezoeken, tracht te doen gelooven dat zy niet bevreesd moeten zyn van den hoop beenderen, welken zy by den ingang vinden liggen.

» Frankryk zegt nu tot den Koning van Pruisen: Stel u gerust; wy zullen den Ryn niet nemen alvorens onze belangen dit vereischen; maar onze belangen vorderen thans, dat wy aenstonds een deel van uw grondgebied bezitten, en zie daer waarom wy zulks maer zullen pakken...»

Het Daily-News kondigt het volgende artikel af wegens het bezoek te Compiègne:

«Toen de vrede van Villafranca werd gesloten, had de Koning van Pruisen juist beslist een leger by den Ryn saem te trekken. Sinds dien heeft Pruisen verklaerd dat, by aldien een aenval van Italie tegen Venetie door Frankryk ondersteund wierd, die aanranding door Duitschland afgeweerd zou worden.

» De minister Von Schmerling heeft aen Pruisen doen verstaen, dat het vraagstuk van Rome deszelfs oplossing nadert; dat de fransche troepen Rome aen de Italianen

zullen overleveren, en de aenval tegen Venetie in de aenstaende lente zal plaats hebben. De oostenryksche minister heeft dus Pruisen opgeëischt, niet alleen om zich voor te bereiden om tegen het voorjaer naer den Ryn op te rukken, maer ook om dadelyk te verklaren dat het aldus te werk zal gaen.

» Misschien heeft Oostenryk die opeisching vergezeld doen gaen met beloften opzigtens het overwigtig gezag van Pruisen in Duitschland. Welnu, alvorens aen Oostenryk een antwoord te geven, heeft Wilhelm I de inzigten van L. Napoleon willen peilen. In afwachting houdt zyn minister, graef Von Bernstorff, den akt van erkenning van het nieuwe Italie in zyne kartons.

» Frankryk heeft op de ondervragingen van Pruisen geantwoord, dat eene persoonlyke ontmoeting het beste middel is om de onzekerheden te doen ophouden; en, zie daer, waarom de Koning van Pruisen zich naer Compiègne heeft begeven....»

Van de nieuwe brochure *De Ryn en de Weichsel* sprekende, zegt de Times nog het volgende:

«Frankryk bevindt zich thans in eenen waerlyk benydenzwaardigen toestand. Iedereen zoekt zyne vriend-schap; iedereen vreesd zyne vyandelykheid. Niet eene Mogendheid bedreigt zyne grenzen; niet eene Mogendheid, of ze zou gelukkig wezen, dergelyke verklaring van wege Frankryk te vernemen. Want Frankryk is niet slechts onrustig in zyn binnenste, maer het houdt naer buiten ook alle naburige volkeren op hunne hoede.
» Maer de magt is een ding, en de overtuiging is een ander ding; en al de gewapende legioenen van Frankryk kunnen ons maer niet doen gelooven, dat L. Napoleon slechts een anderman's grond wil inpalmen, ter bescherming eener grens, welke door niemand bedreigd wordt....»

In Hongarie blyft de toestand sterk gespannen. De komitaten en gemeenten-raden van Arad en Baes zyn nu insgelyks ontbonden, omreden zy zich vereenigd hadden met de protestatie tegen de onthinding van den Landdag.

De keizer van Oostenryk heeft op de aanbieding van Adres des Landdags van Kroatie, het zelfde antwoord gegeven, als aen de deputatie der Hongaren.

BETREKKINGEN.

Tusschen Meesters en Werklieden

II.

Onderwys en Maetschappelyk verkeer.

De mensch, door God geschapen als een redelyk wezen met vryen wil begaefd, gevoelde alras de zucht naer het familie-leven, de behoefte aen onderling ver-

KARL-LUDWIG SAND.

5* VERVOLG — ZIE N° 40.

Nadat hy dezen brief had geëindigd, en de stellige verzekering had gekregen, dat dezelve zynen ouders ter hand zoude worden gesteld, gebruikte hy zeer bedaerd zyn middagmael.

Des namiddags bezochten hem de geestelyken, met welken hy zeer bejaerd en kalm sprak. Met den heer Karbach sprak hy voornamelyk over eenige zaken van zyne vorige jongelings-jaren en over zyne familie.

In den nacht, welke op dezen belangryken dag volgde, sliep hy zeer gerust, en byna zonder eenige tusschenpozing, tot des morgens over zeven ure. Daer op dezen dag de bezoeken menigvuldig waren, dewyl het byna aen iedereen vergund werd hem te komen zien, zoo konde het niet anders zyn, of het aenhoudend spreken moest hem, wegens zyne wond, zeer vermoeien, en toch bleef er in hetgeen hy zeide, eene zekere levendigheid, zoo als ook in zyne gelaetstrekken. En de gerustheid en de bedaardheid die zich zoo duidelyk en op zyn gelaet, en in zyne houding en in zyne woorden kenmerkte, zoude niemand, die hem zag, hebben doen vermoeden, dat deze jongeling de zekerheid had, dat hy binnen twee dagen zyn leven op het schavot zoude verliezen.

Onder deze veelvuldige bezoeken, waaronder men ook eenen voornamigen school-kamaraed van Sand onderscheide, verliepen de weinige dagen die hy nog te leven had zeer spoedig, en men bemerkte geene de minste verandering in zyne gemoeds-gesteltenis. Tot op den laetsten avond, voor den dag dat hy zyn leven zoude eindigen, had hy niemand hoegenaemd afgewezen, en met allen afgesproken, doch nu wenschte hy alleen, met de beide geestelyken, te zyn. Hy sprak met hen over godsdienstige onderwerpen, en hy had met hen, waarbij hy steeds dezelfde bedaardheid

van geest bleef behouden. Nadat de geestelyken vertrokken waren, kwamen de wondhealers by hem om zyne wonde te verbinden, hetgeen altyd regelmatig tweemaal daegs geschiedde.

De antwoorden die hy gaf op de vragen die hem gedaen werden, door de hem bezoekende personen, waren altyd zeer juist. Zoo verhaelt men onder anderen, dat de officier die hem na het begaen van zyne misdaed gearresteerd had, by hem kwam en hem vroeg of hy hem nog kende, hetwelk Sand met ja beantwoordde, waerop deze officier hem beklaegde, dat hy in den bloei van zyn leven zoude moeten sterven. «Dat is zoo, antwoorde Sand met zeer veel bedaardheid, doch het onderscheid dat ten dezen opzichte tusschen ons bestaat is alleen dit, dat ik, voor myne eigene meening sterf, en dat gy, wanneer u eenen kogel treft, voor de meening van eenen anderen den dood ondergaet.»

Een ander vroeg hem, of hy thans geen berouw had wegens zyne daed, en hy antwoorde: dat hy gedurende een jaer te voren, daerover alles had nagedacht, en dat hy nu, veertien maanden na de gepleegde daed, nog dezelfde gevoels koesterde.

Daer hy den wensch te kennen had gegeven, om den scherpreger Widman, uit Heidelberg, die hem onthoolden zou, te spreken, werd hem ook dit bezoek toegestaan, en Widman kwam daegs voor zyne terogstelling by hem. Hy lag in zyn bed, en de man, die by hem de wacht had, zeide: zie hier den beul. Daerop rigtte Sand zich met een vrolyk gelaet op, vattede Widman by de hand, en verzocht hem vriendelyk te gaen zitten. Aengedaen en diep bewogen, wist deze niet, wat hy zoude zeggen, doch de sterkte van geest die Sand aen den dag legde, bemoeidigde hem. Sand zeide hem dat hy toch vooral bedaerd zoude blyven by de terogstelling, al ware het dan ook dat de eerste en de tweede slag miste, en hy verzocht hem wyders, dat hy hem zoude zeggen, hoedanig hy zich het best zoude houden, om hem in de nitoeffening van zynen pligt niet hinderlyk te zyn.

Toen hy des avonds om zes ure zyn laetste avondeten gebruikte, ging de zon zeer schoon onder, en hare matte stralen vielen door de vensters in de kamer, waer Sand zich bevond. Men deed hem dit opmerken, en nu werd hy zoodanig aengedaen, dat hem eenige tranen ontvielen.

Daerna kwamen deze geestelyken weder by hem; een van dezelve bleef by hem, toen de andere vertrok, en vorderde hem de belofte af, dat hy, op de strafplaats gekomen zynde, het volk niet zoude aanspreken; hy deed deze belofte en voegde er by, dat al ware het, dat hy dit wilde doen, zyne stem te zwak was om gehoord te kunnen worden. Hy bleef steeds bedaerd en kalm, en scheen meer anderen te troosten, dan dat hy zelf troost behoefde; allen die by hem waren, en afscheid van hem namen, verlieten hem met tranen in de oogen.

Des avonds na elf ure legde hy zich ter ruste neder, en weldra sliep hy in.

De vlakte voor de Heidelbergsche poort, links van den weg, die van Mannheim naer Heidelberg loopt, was tot de strafplaats bestemd. Een schutting omtrent zes voet hoog was daer reeds opgerigt. De wacht aen de gevangenis was niet alleen drielvoudig versterkt, maer er was zelfs een generael uit Carlsruhe in Mannheim gekomen, om het bevel over de executie-troepen te voeren, en alles wat de militaire beschikking, wegens de straf oefening betrof, te besturen. Het getal militairen die in de wapenen kwamen, bestond uit 1200 man infantry en 550 man kavallery, ja zelfs was er ook een detachement artillery. De tyd voor de regtspleging was bepaeld geweest op den 20 mei, des voormiddags om elf ure, doch om alle rustverstorende bewegingen voor te komen, werd er des avonds van den 19 besloten, dat men de straf oefening des morgens om vyf ure zoude doen plaats hebben. Van daer dan ook dat er vele vreemdelingen uit andere plaatsen, en voornamelyk studenten uit Heidelberg, eerst in Mannheim aankwamen, toen alles reeds was afgelopen.

Des morgens even drie uren voren werd Sand door den man die by hem wakke, opgewekt, en in het aankleeden geholpen, vervolgens kamde hy, zoo als hy alle morgens gewoon was te doen, zyne haren. Ook verhaelt men, dat hy zich het gansche lichaem heeft laten wasschen en reinigen, waarbij hy gezegd zoude hebben dat de oude volken de gewoonte hadden zich te wasschen, wanneer zy voornemens waren in den slag te gaen.

Wordt voortgezet.)

keer, de noodzakelykheid van wederzydsche hulp en onderstand.

In de eerste tyden verzamelden de geslachten zich elk afzonderlyk in een zelfde gewest of landstreek; zy erkenden hunne stamvaders, de ouderlingen, als opperhoofden, en onderwierpen zich aan dezer bestuer. Die aertsvaderlyke samenleving, geheel en al op het natuerregt gevestigd, was voorzeker schoon, volksch en echt broederlyk.

De aenhoudende vermeerdering der bevolkingen dreef later die geslachten uit elkander naer meer verwyderde gewesten, alwaer de woeste gronden beurte- lings door hen ontgonnen en bebouwd werden, en aldus hun voedsel en kleedingstoffen verschaffen.

Hieruit ontstonden de verschillende natiën of volke- ren, die natuerlyker wyze wetten moesten maken, aan dewelken allen zich onderwierpen, wilde men in orde en vrede, in samenleving vereenigd, beschermd en be- veiligd blyven. Ook moest noodwendig ieder lid der maetschappy zich toewyden aan een bedryf of hand- werk, zoo wel voor de bebouwing der gronden en de teelt der levensmiddelen, als ter voorziening in de behoeften van huisvesting, kleeding, verwarming, enz. Zie daer den oorsprong der stiel en ambachten.

Dat de eerste wetten geheel eenvoudig, en de eerste handgedaden zeer onvolmaakt waren, kan men zonder moeite begrypen. De aenhoudende oefening en onder- vinding; de ontwikkeling van den menschelyken gees door het onderwys, hebben de verschillende ambach- ten en stoffen-bewerkingen van den mensch allengs verbeterd en beschaeft, en naderhand ook de kunsten en wetenschappen doen geboren worden.

Men ziet derhalve hoe, van den beginne af, even als in den huidige tyden, de menschelyke samenleving eene soort van ketting vormt, waer alle verschillende standen, bedryven en handwerken als 't ware aeneen geschakeld, en hoogst noodzakelyk zyn. Inderdaed: wat zou er gebeuren, byaldien elk begoed jongeling niets wilde doen dan luijeren, eten en drinken; ieder wel- varend burgerkind, professor, dokter of advokaet, ieder zoon des ambachtsmans een geleerde of schryver zou willen worden; of als alle handwerkers maer den zelfden stiel zouden willen uitoefenen?

Waren er gene ryke personen, die hunne kapita- len in de nyverheids-ondernemingen steken, waer zouden de duizenden fabriek- en mynwerkers, de werk- tuigmakers, enz. hun levens-bestaenvinden? Wierden er geene prachtgebouwen opgericht, wat zou er te winnen zyn voor de bouwmeesters, ondernemers van open- bare werken, timmerlieden, smeden, metsers, meubel- makers, enz.?

En omgekeerd: In geval er geene handwerks-lieden, landbouwers en nyverheids-werkers waren, wat zou- den de ryken, wat zou geheel de maetschappy toch aenvangen om zich voedsel, kleeding en onderdak te verschaffen?

Die waarheid is dus zoo eenvoudig als gemakkelyk om te verstaen.

Welnu: Deze behoefte en noodzakelykheid aan onder- linge hulp, aan wederzydschen bystand aller standen en bedryven der menschelyke samenleving erkend zynde, volgt hieruit dan niet van zelf dat, hoe meer vereend, hoe meer in harmony die verscheidene krach- ten samenwerken, zoo veel te beter en schooner, orde- lyker en vreedzamer, voordeeliger voor geheel de maetschappy, de vruchten, de voortbrengsten dier vereenigde werkingen zullen wezen?

In ons eerste artikel hebben wy dit reeds aengetoond onder opzigt van den Landbouw, en gezegd dat, op het gebied der Nyverheid die samenwerking der magten nog niet wordt aengetroffen; dat de betrekkingen tus- schen meesters en knechten nog veel te wenschen over- laten.

Een enkele oogslag op onze nyverheids-gestichten zal dit bewyzen.

In het grootste deel der fabrieken leeft de meester schier afgezonderd van de werklieden, die hy slechts van tyd tot tyd bezoekt, om hun werk na te zien, opmer- kingen te maken, hunne reklamen en geschillen te onderhooren, hen te straffen. Hy is voor hen dus een waerachtige meester, een opperheer, regter, en som- wylen kastyder. De werklieden vreezen over het alge- meen die meesters meer, dan ze hen beminnen.

Het inwendige bestuer en opzigt over 't werk in de fabrieken, is toevertrouwd aan meesterknechten of onderbazen, wier verantwoordelykheid opzigtens hun gedrag jegens de werklieden tot heden door geene inwen- dige reglementen bepaeld of omschreven is geworden. Hunne inlichtingen en opgaven worden gewoonlyk door den fabrickant of meester aengenomen als getui- genissen zonder hooger beroep.

Uit dien toestand van zaken is het misbruik voort- gevloeid, waerover sedert zoo veel jaren door de werk- ende klasse geklaegd is geworden, en welk wy onlangs nog bestreden: de gedwongen winkelgang der werklieden by de meesterknechten, dezer familie of vrienden.

Die schandelyke exploitatie van den werkmán, van dewelke wy hier geen nieuwe tafereelen willen op- hangen, zou nooit plaats kunnen hebben, byaldien er betere betrekkingen tusschen hem en zynen meester bestonden; byaldien het maetschappelyke, inwendige bestuer onzer nyverheids-gestichten op behooryken voet ware ingerigt.

De verstandige groote grond-eigenaers stellen alle mogelyke middelen te werk, om hunne pachters, door de lezing van geschikte dagbladen en boeken, door de bywoning der landbouw-konferenciën, te onderwyzen en te verlichten. Zy ondersteunen zelfs stoffelyk hunne poogingen ter verbetering der landeryen, en zy zelyven oogsten daarvan inderdaed goede vruchten in.

De gentsche gemeente mag ook met volle regt ten voorbeeld worden gesteld als eene zorgvuldige moeder voor het volks-onderwys. Meer dan zes duizend behoef- tige en minvermogende kinderen ontvangen dagelyks een doelmatig leger onderwys in de kosteloze stads- scholen. De bewaerschoolen verzorgen, voeden, be- schermen en onderwyzen honderden en honderden jeugdige kinderkens, wier ouders gedurende gansch den dag of een deel daarvan, door den arbeid van huis ver- wyderd zyn.

De katholyke liefdadigheid zorgt, van haren kant, voor de arme kinderen, aan dewelke de gemeente nog geen kosteloos onderwys verschaffen kan. In dag-, be- waer- en zondagscholen, wordt door de opofferingen van weldadige, christelyke familiën, een deel der behoef- tige jeugd kosteloos gevoed en onderwezen in 't lezen, schryven, rekenen en de christelyke leering, ten einde daarvan brave, nuttige en godsdienstige leden der maet- schappy te vormen.

Om dat schoone werk te bekroonen, heeft nu het gemeente-bestuer eene *adulten*-school, of avond-school voor volwassene jongelingen gesticht, in de lokalen der stads kosteloze school in 't Prinsen-hof: Hier kunnen de jeugdige werkers en ambachtslieden, gedurende de winter-avonden, van 6 tot 8 ure, hunne reeds aenge- leerde wetenschappen voortzetten, hunne kennissen volmaken en zich verder oefenen in de hun noodwen- dige vakken.

Voor de stichting dier zoo nuttige als hoogst noodza- kelyke avondschoon, moet elk het gemeente-bestuer dank betuigen.... Maer, wat voordeel zullen de *fabrick- werkers* daeruit trekken? Schier geen, zoo lang de wet op den arbeid der vrouwen en kinderen in de nyver- heids-gestichten niet uitgevaardigd zy geworden. Die arme kindekens moeten in de meest al stoffrige fabriek- ken werken van den opgang des dageraeds tot 's avond ten 8 ure.

Zy kunnen dus geen gebruik maken van de *adulten*- school; er al duerde deze ook tot 9 ure; hoe zouden- die afgematte, hongerige, slaperige kinderen daarvan nog iets kunnen leeren?

Maer, wat doen nu de groote nyveraers, ten dezen opzichte, voor hunne werklieden?

Voorzeker zyn er eervolle uitzonderingen, en door al wie het wel meent met de werkende klasse, worden de namen van Dehemptinne, Carpentier-Hoegaerts en andere nyveraers, met eerbied en dankgevoel genoemd, voor de moeiten en opofferingen door hen aangewend voor het onderwys en de verzedelyking der jeugdige werkers in hunne fabrieken. Die fabrickanten, vrienden van voort- gang en verbetering op het gebied der nyverheid, beziel- met ware volkslievende gevoelens, begrypen dat het onderwys en de verzedelyking niet alleen betere men- schen en christenen, maer ook betere werkers voort- brengt. Ook zyn zy het niet, die de hervorming der douaen-tarieven, de verlegging der inkomende regten op vreemde produkten, de omwerping der slagboomen tusschen handeldryvende volkeren vreezen. Integen- deel: tot op de buitenlandsche markten durven zy me- deding maken tegen die verschrikkelyke engelsche fabrickanten, door eenige onzer katoenspinners ten on- rechte gevreesd als onoverwinnelyke reuzen!.....

Het onderwys veredelt en verbetert den mensch; het maekt den werker bekwaamer voor zyn vak, daer de ontwikkeling van zyn verstand hem een spoediger en juister begrip doet opvatten van hetgeen hy moet be- werken of voortbrengen.

Ook is de goed onderwezen werkmán niet alleen beter burger, zoon en huisvader, maer ook min bloot gesteld aan de stem der verleiding, aan de opwelling der woeste driften.

Men kan zich wel verzekerd houden, dat, by de laatste betreurenswaardige gebeurtenissen in onze stad, de ellendige aanslag tegen eenen onzer achtbaerste, kundigste en volkslievendste nyveraers, de aenranders geene onderwezene personen waren, maer meest allen ongelukkige, domme, misleide mensen, die in den doodenden sterken drank den droeven moed geput hadden tot het bedryven der geweldendaryen, voor dewelken zy en hunne huisgezinnen nu nog zoo hard en bitter boeten.....

Wy herhalen, ter eere van Gent, dat de *Handels-*

en Nyverheids-kring dezer stad reeds van over lang de poogingen der volkslievende dagbladen ondersteund heeft, met aen het Staatsbestuer eene wet te vragen op den arbeid der vrouwen en kinderen in de fabriek- ken. Die zelfde kooplieden en nyveraers ondersteunden vroeger de wyziging der wet op de samenscholingen. Doch, waerom zorgen onze groote fabrickanten, in afwachting dier zoo lang gewenschte hervormings-wet- ten, zelyven niet meer voor het onderwys der jeugdige werkers in hunne nyverheids gestichten?

De geringe opofferingen welke zy zich daervoor zou- den getroosten, zullen hun immers dubbel vergoed worden, niet alleen door de overtuiging hunner ge- pleegde weldaet, maer ook door de opleiding van wer- kers, die op tyd en stond bekwaem zullen zyn om de verbeterde werkwyzen behooryk te kunnen volgen? Men beklagt zich over het ongerelde leven, over de ongebondenheid, de dronkenschap en andere ondeug- den, aan dewelken de fabrickwerkers in de groote nyverheids-steden zich, helaes! maer al te veel over- geven; — en men doet schier niets voor hun onderwys, voor hunne verzedelyking.

Moet men zich dan er over verwonderen, by duerte van levensmiddelen, by verslappig van werk en dag- loon, die ongelukkigen zoo ras het oor te zien leenen aan de inblazingen van verleiders en ophijsers? Welke band hecht den fabrickwerker aan zynen mees- ter? Niet één; voor zyn loon geeft hy hem zyn werk: hy staet dus effen. Voor het overige, geen het minste maetschappelyk verkeer; geene de minste toenadering van mensch tot mensch; geen greintje gevoel van dank of verpligting voor genotene weldaden. Gelyk de mekanieken draeiwielen, is hy slechts een werk- tuig van voortbrengst, welk men zoo veel mogelyk vooruit drypt en opjaegt, tot zoo lang het breekt of ver- sleten is, om het dan weder door anderen te vervangen.

Wy durven derhalve gelooven, dat ieder welden- kend mensch het met ons eens zal wezen over de hooge noodzakelykheid van het onderwys en de verze- delyking der jeugdige fabrickwerkers, van die ongeluk- kige schepselen, welke men reeds op 8- tot 10-jarigen kinderleeftijd sterke dranken ziet inzwellen, op de vreeslykste wyze hoort vloeken, en zelfs zich ziet over- geven aan de schandaligste onzedelykheid.

Over dit laatste punt, zullen wy in een volgend ar- tikel wat breeder uitweiden.

Landbouw. — Levensmiddelen.

Van alle kanten des lands vernam men, sedert eenigen tyd, een aenzienlyke ryzing en de spyzen der granen; men schreef dezelve aan verschillende oorzaken toe, waeron- der een te kort in de verhoopte opbrengst, en in het af- wezen van gedorschen graen.

Er bestaet eene derde oorzaak, welke wy zullen noemen, om de bevolkingen gerust te stellen over het onrustwek- kende dat voor haer gelegen is in dien schielijken opslag: dit is dat veel te koop gestelde granen bestemd zyn voor de zaeijing, en derhalve tot de beste hoedanigheid behooren. De ryzing is derhalve maer oogenblikkelyk. Reeds is er op de laatste markten overal afslag ontstaan, en deze afslag zal voortduren.

De pryzen der aerdappelen volgden de klimmende be- weging der granen. Men verkocht ze op den voet van 12 en 13 fr. te Gent, terwyl men te Brussel van 18 tot 20 sprak, voor de provisie-pataten.

In Frankryk is de oogst overal in voortreffelyke omstan- digheden binnengehaeld, en de nieuwe tarwe zal beter aen gewigt en hoedanigheid wezen dan men had durven verho- pen. Wat de hoeveelheid betreft, de oogst zal beneden een gewoon jaer wezen.

In Engeland en in Ierland is de nieuwe tarwe goed; maer meen klaegt in 't algemeen over de geringheid van het getal der schoven, en om deze reden zal de opbrengst, wat de hoeveelheid betreft, onder die van een gewoon jaer wezen.

Wy vinden in de dagbladen eenige bemerkingen op de voorbehoudingen, die de drukpers zou moeten maken by het aenduiden der opbrengst van den oogst of al andere omstandigheden, die eene verhooging op de levensmidde- ler kunnen teweeg brengen. De heer Joigneux doet in een paryzisch dagblad, *le Temps*, opmerken, dat er dagbladen zyn, die zonder eenige bewysgronden, het te kort op vyf miljoen schatten, en dat zy hunne beweerungen staven op zeer onvolledige verklaringen van landbouwers of kooplieden, die belang by de prys-verhoging hebben.

Er volgt uit de fameuze landbouw-statistiek, die zy maken, dat het te kort overdreven wordt en tot eene schiel- yke ryzing aenleiding geeft: ryzing, veroorzaekt door de weinige koopwaren, die de landbouwers, uit hoop van opslag, naer de markten brengen. Zy bedriegen zich dik- wyls, en de groote aenvoeren, die er plaats hebben om het zoo gezegde te kort aan te vullen, brengen eenen merke- lyken afslag te weeg.

Wy herinneren ons nog de overdrevene berekeningen van 1846, en onze lezers zullen eerlang zien dat wy gelyk hadden, voorbehoudingen te maken. Het brood zal niet ontbreken, en indien er werk is, zal er niemand te kort hebben. De kwestie van het werk is de enige, waarmede men zich moet bezig houden.

Wy hebben in Belgie een bewys van den slechten indruk welken de al te ligt opgemaekte statistieken van den oogst op de bevolking maken. De dagbladen hebben van over- vloed gesproken en het zoo wel uitgelegd, dat men zich niet kan voorstellen hoe het mogelyk is, dat de granen opslaen. Volgens een blad van Antwerpen, zegt M. Joi- gneux, zouden het de opkooers zyn, die de duerte te

weeg brengen. Dit is eene spottery; indien het aldus ware, dan zouden de opkooers nader hun verderf dan hunne fortuin zyn; maer er zyn nu byna geene meer.

De *Korrespondent van Wurtemberg* deelt de volgende inlichtingen mede:

Het tekort van den graanoogst in Frankryk schynt voor eenige maanden gedekt te zyn.

In Engeland hebben de pryzen zich niet kunnen houden, niettegenstaande de talryke verzendingen naer Frankryk en den leegen interest-taks.

De Baltische zee levert tegenwoordig ontzaggelyke hoeveelheden graan, namelyk voor Holland. De pryzen zyn er aen 't dalen. In Hongarie is er eene ware opeenstapeling van koorn. De yzeren wegen en de stoombooten, op den Donau, zyn niet toereikend, om de groote menigte te verzenden. Men vindt er aen de leegste pryzen geene koopers.

Men leest in den *Moniteur Universel*: de dagbladen uit Duitschland geven de gunstigste berigten wegens den toestand der bevoorradings in granen, welke het Noorden van Europe kan leveren aen die landen, alwaer de oogst maer middenmatig is geweest.

Uit de Oostzee worden op dezen oogenblik ontzaggelyke hoeveelheden koorn verzonden, namelyk naer Holland en België, en toch blyven de graanpryzen dalen in die havens. De yzerwag en de stoombooten op den Donau zyn onbegaaem, om de groote massa granen dagelyks te kunnen vervoeren. De granen, aen de leegste pryzen aangeboden, vinden schier geene koopers meer.

De *Constitutionnel* verzekert, van zynen kant, dat het brood al spoedig goedkoop zal worden, dank zy den magtigen aanvoer van oostersch- en amerikaensch koorn en den vryhandel met Engeland.

De *Nuremberger Korrespondent* meldt, dat er thans ontzaggelyke massa's graan op de Baltische zee verzameld zyn. Hongarie is volgens 't zelfde blad, met granen overpropt, zoo overvloedig was er de oogst; de stoombooten en spoorwegen zyn ontoereikend om de massa's graan weg te ruimen.

Een Brusselsch blad, *Le Travail et la Propriété*, meldt dat belgische opkooers in Frankryk goede aardappels hebben gevonden, aen 10 tot 11 francs den hektoliter, vrachtwagen in Brussel geleverd, terwyl men die in de hoofdstad en elders nu betaalt van 14 tot 16 francs.

Het zelfde blad bestrydt, gelyk het *Werkverbond* zulks eerst heeft gedaen, het uitsluitelyk gebruik van aardappels als spys by 't noemmael, aengezien daeruit een gevaar voortspruit, en de aardappel voor den werkmans een ongenoegzaam voedsel is.

Even als wy, beveelt de brusselsche schryver den ryst, de boonen en andere meelvruchten aen, om de aardappels grootendeels te vervangen, en drukt zyne verwondering uit, dat de andere dagbladen zich zoo weinig met dit aenbelangend vraagstuk bezig houden.

Handel en Nyverheid.

De *Economiste Belge* geeft dezer week de volgende handels- en nyverheids-berigten:

Alhoewel de verkoop der artikelen van het seizoen tot hertoe tamelyk gunstig is geweest; dat hy beter zy dan verleden jaer op dergelyk tyd, spreekt men van veel verlegenheid onder de kleine kooplieden.

Het staken of vermindern van het werk in een groot getal nyverheids-takken, heeft het loon en het verbruik vermindert. De glasmakery van Charleroi, eertyds zoo bloeiend, houdt maer een klein getal werklieden meer bezig.

Is de weerbots der amerikaensche krisis. Engeland schynt nog meer getroffen dan wy door die krisis, want het werk in de gestichten is er op 30 uren per week gebragt, terwyl wy ten minste nog 50 uren werken.

Onze handelaers vonden ongehoorde poogingen aen om nieuwe uitwegen te vinden. Men duidt ons eenen fabrikant van galicot en verkwaten aen, die sedert meer dan een jaer verschillende markten van den Oosten heeft doen exploiteren, en aldus groote bestellingen heeft gekregen.

De konkurrencie heeft er zich mede bemoeid, en kooplieden uit Konstantinopel zyn in België andere bestellingen komen doen, om in hun land te worstelen tegen dien stouten exploitteerder hunner markt. Meer dan een huis van Brussel is dezen laetste dus dank schuldig.

Onder de lydende artikelen meldt men de leertouwen, zoo uit hoofde der vermindering van het verbruik in de werkende klassen, als om het sluiten van de amerikaensche markt.

De verlatte halfswellen worden op onze markt niet gewild; slechts Duitschland en Frankryk doen eenige zaken in dit artikel, dat zy overigens goedkoop bereiden. Wat onze huidvetters aengaet, in slaep gesust door de bescherming, men wanhoopt, ze uit hunnen slaep op te wekken.

Er is nog geen leven in de pracht-artikelen. Men verwacht de terugkomst der groote families. Men doet eenige kleine zaken in borduur-werk, maer de werken in applique zyn verlaten.

Katoen voor Europa.

Onder dit opschrift, leest men in den *New-York-Herald*, van den 21 dezer, het volgende:

De regering organiseert thans, en heeft misschien reeds gedeeltelyk afgezonden, verscheidene militaire en maritieme expeditien naer het Zuiden, bestaende uit ongeveer 150,000 mannen en 3000 (?) oorlogs- en transport-schepen.

Door deze groote strydmagt zal men zich van den katoenoogst in het zuiden in de verschillende depots, als hy voor de markt gereed is, meester maken, en de regering zal zoo doende tegen de maend januarij eerstkomende 2,000,000 balen ter uitvoer naer Engeland en Frankryk gereed hebben. De europische natien behoeven dus niet met ons te twisten wegens den katoen-aanvoer. Wy zullen

haer tegen den tyd, dat zy het noodig hebben, al hun benoedigd katoen leveren.

Mundus vult decipi.

DR. WERELD WIL GEFOFT WORDEN.

Tydens de laetste September-Feesten heeft men te Brussel weér hier en daer komedie gespeeld. Een der grootste kommedianten was... Maer neen, we zullen er de personen maer buiten laten, en alleen spreken van 't stuk dat gespeeld werd.

Over een jaer, toen de kwestie van verbroedering met Holland langs alle kanten, zoo onder als boven, warm was, gevoelde men dat het niet gaen kon te verbroedern met iemand, dien men dagelyks beleedigt en in 't aenzigt slaet; immers in de *Brabanconne*:

« Avec Nassau plus d'indigne traité! »

« Met Nassau geen schandge vriendschap meer! »

Wy moesten onze handen dus eerst van dit slyk der revolutie-zonde van 1830 wasschen, eer wy de hand naer Nassau konden uitsteken, en zeggen: « Kom hier, broeder, vriend!

Minister Rogier bood zich aen als waschwyf, of ten minste hy wilde de zeep leveren. Er verscheen eene nieuwe *Brabanconne*, die doorging voor 't werk van den heer Rogier. In plaats van 't vers:

« Avec Nassau plus d'indigne traité,

staet in 't nieuwe Volkslied:

Ouvrons nos rangs à d'anciens frères,

De nous trop longtemps désunis;

Belges, Bataves, plus de guerres,

Les peuples libres sont amis.

A jamais resse-rons ensemble.

Les liens de fraternité!

Alhoewel zulke woorden in den mond van een der groote raddraeijers der omwenteling pynlyk om hooren zyn, werd de komedie toch gespeeld, en de nieuwe *Brabanconne* gezongen. Het scheen alsof de schryver van 't liedje gansch bekeerd was, en vol berouw over de vroegere misslagen. En de broeders van over de Moerdyk beten gulzig in de brok met broederlyke siroop overstreken.

Maer ziet, een jaer later, tydens de laetste September-feesten, kwamen de gezyrenkruisten van Brussel den heer Rogier een *cermetael* aanbieden, waerop te lezen staet: Aen 't Opperhoofd der Luiksche revolutie-mannen van 1830.

Na de aflevering van dien gedenkpenning, had er des avonds een banket plaats, waer generaal Lefebvre eenen dronk deed aen den heer Rogier, den Voorzitter der *Brusselsche gezyrenkruisten*.

De heer Rogier nam hierop zyn glas en dronk: Aen de nagedachtenis van 1830! Aen den revolutie-geest van 1830! Aen de mannen van 1830?

Wat belieft er u, broeders van over den Moerdyk? Welke kaekslag doet u 't meeste pyn, die uit de nieuwe *Brabanconne*, waer de heer Rogier u met open armen ontvangt en als eenen weêrgevonden broeder omhelst, of die van den laetsten september-dronk, waer die zelfde Rogier, met de voeten onder de tafel, weér tegen de gezalfde wonden schopt dat er 't bloed op nieuw uitkomt? ja, zegt eens, wat kaekslag u 't meeste pyn doet?

Wy, wy vragen welke van de twee komedien, die de heer Rogier gespeeld heeft, opregt gemeend of geveinsd was? — Zyn 't misschien allebei geveinsde komedien? — Het is niet onmogelyk!

O gy arm en altyd bedrogen volk! het zyn eenwig de grooten die komedie met u spelen; komedie waerom gy altyd uw geld of uw bloed ten offer brengt! Men zegt u dat gy alles zyt, en ge zyt eigentlyk niets dan de speelpop der groote bedriegers, die komedie met u spelen; gy roept bravo! gy betaelt met goud en bloed, en als 't stuk gespeeld is en de grooten vet en gered zyn, keeren zy u den rug of vertrappen u onder hunne voeten. — *Mundus vult decipi*, en God betere het! (Grondwet)

De Legers in Europa.

De *Morning-Post* bevat een artikel over de krygsmagt van iederen Staet in Europa. Daeruit blykt, dat de beschikbare troepen in Pruisen en Oostenryk gezamenlyk geschat kunnen worden op eenen half miljoen manschappen.

In verhouding tot die beide Mogendheden, zou het getal troepen in de kleinere duitsehe Staten minder zyn; in alle geval kan het cyfer der gewapende magt in geheel Duitschland niet beneden de 2 miljoen mannen gesteld worden. Verder wordt opgemerkt dat, hoewel het staende jaer in Oostenryk het cyfer van 560,000 man niet overschrydt, buiten dien eene supplementaire krygsmagt bestaat in de depots, en een klein legerkorps van 30,000 man vrywilligers, dat tydens den oorlog in Italië van 1833 is opgericht.

Het pruisische leger wordt berekend op 350,000 man; doch dat is slechts de helft van het geheel; dewyl er nog 360,000 man zyn, uit de bezetting der garnizoenen en de landwehr bestaende, die allen geoefend zyn.

De oostenryksche kavalery heeft 60,000 man, terwyl de pruisische artijlery byna de helft meer stukken telt dan de oostenryksche.

Wat nu de engelsche troepen betreft, het cyfer daervan wordt geschat op 218,000 man, met 360 kanonnen en 30,000 paerden. Bovendien zyn er 218,000 man kleurlingen in de Indien, en meer dan 80,000 man indische militaire politie. Daerby komen de vrywilligers, de milicie, de veteranen, enz., ten getalle van 225,000 man, zoo dat er in 't geheel 744,000 gewapende manschappen zyn.

KOMST DES KONINGS VAN HOLLAND IN BELGIE.

Wy vernemen eene tyding welke met voldoening zal vernomen worden in het land. Men verzekert dat in den loop dezer maend de koning der Nederlanden een bezoek zal brengen aen den koning der Belgen. De byeenkomst der beide vorsten zal plaats hebben in eene provincie-stad, welke nog niet is aangeduid, maer welke men meent Luik te zullen zyn. (Echo du Parlement.)

Adhesieve Zegels van 1 centlem.

De personen die zich in 't geval bevinden zich te bedienen van deze zegels, gebruiken er soms twee of drie, denkende in regel te zyn, wanneer het beloop der vereenigde zegels voldoende is voor het beloop van het effekt, waerop zy dezelve plaatsen. Om de onaengenaemheden te vermyden, die daeruit zouden voortspruiten, gelooven wy den handel te waarschuwen, dat, volgens eene ministeriële interpellatie der wet van 1837, men gebruik moet maken van een zegel voor elk effekt.

Een voorbeeld aen de gentsche Regering.

Men schryft uit Antwerpen, 11 dezer: Wy hebben in de zitting van den Gemeente-raeds het verslag over den toestand en de administratie der stad, voor het eerst en gelyktydig met het fransch, in het vlaemsch ontvangen.

Die volkomene gelykstelling van het vlaemsch met het fransch hebben wy te danken aen de orde en de schikkingen, welke de heer De Craen genomen heeft, zoo haest hy als sekretaris der stad in bediening is getreden.

Nu ten minste heeft men de vlaemsche inwoners, — dat is de overgrote meerderheid der stad — in de gelegenheid gesteld om zoo spoedig als de kleine, de heel kleine minderheid, te weten, hoe het met de stadszaken gestaan en gelegen is.

De vlaemsche uitgaef is met zorg bewerkt; zy strekt tot eere van den ambtenaar, wien de last was opgedragen dit rapport in de moedertaal over te brengen. (Handelsblad.)

HOOFDafDEELING VAN HET VLAEMSCH VERBOND.

KIESDISTRIKT GENT.

LEDEN VAN HET BESTUER.

Mr L. DE POTTER, ond-professor, Voorzitter;
Mr F.-A. SNELLAERT, geneesheer, Onder-Voorzitter;
Mr OBRIE, deurwaerder, Schatbewaerder;
Mr K. VAN ACKER, advokaet, Schryver;
Mr D. TRAETS, kondukteur der bruggen en wegen, Hulp-schryver;
Mr F. BOGAERTS, boekdrukker, geheimschryver by de Werktuigmakers;
Mr J. CAPIAU, behanger, voorzitter der galon-wevers;
Mr K. DE VLEESCHOUWER, byzondere;
Mr J. LIENARD, bestuurder van de maatschappij der Werktuigmakers.
Mr F. SPEELMAN, advokaet;
Mr H. TACKELS, versiering-schilder;
Mr K. VAN AELBROEK, advokaet;
Mr K. VANDEN BOSCH, vleeschhouwer;
Mr VAN HUYTE, piano-maker;
Mr K. VAN WANBEKE, dokter.

Men kan by ieder Bestuerlid zich als bytreder aengeven.

GENT, 12 OCTOBER.

Ter markt van Kortryk, gehouden maendag leest, zyn de goede aardappelen verkocht geweest op den voet van fr. 8 tot 8-50 per 100 kilos, voor de gelen, en van fr. 10 tot 10-50, voor de rooden.

Op de markt te Leuven hebben de aardappelen insgelyk een afslag van 2 francs ondergaen; men biedt ze aen ten pryze van fr. 9-50, voor 100 kilos.

Ter markt van Softogem is de roode tarwe fr. 5-50 afgeslagen, het mastelsin fr. 3 en de rogge fr. 2-12 per hektoliter.

Men leest in den *Précurseur*: wy vernemen, dat het bestuer van den *Cercle artistique et littéraire* onzer stad besloten heeft, eene medalye te doen slaen als gedenkenis van het schitterend koncert, welk de koninklyke *Koor-maatschappij* van Gent tydens de gemeente-feesten alhier in den *Cercle* heeft gegeven.

Mr Donnez, kontroleur der belastingen te Geerardsberger, is aangeduid ter vervanging van den heer Delplanque, om de herziening der kadastrale schattingen in de stad Gent te doen.

In de Noorder-statie, te Brussel, heeft de aanbesteding plaats gehad voor het leveren van 40,000 kilogrammen machien-olie, voor de lokomotieven, enz. Vier aanbiedingen waren gedaen. M. Delva-Waterloos, fabrikant te Gent, is aennemer verklaerd voor fr. 1-21 c. den kilo en voor eene hoeveelheid van 95/100 kilogr.

Men leest in den *Economiste Belge*: eene nieuwe ryzing is gekomen tydens de laetste veertien dagen in 't artikel van 't ruwe katoen, welks prys nog hooger zyn zou, zoo de verbruiking ervan niet tegengehouden was door eene sterke vermindering in de fabriekatie van de produkten dezer stoffe.

In de groote centrums der nyverheid is de vermindering der werk-uren zeer groot; de meeste fabrieken te Manchester werken maer eene halve week meer, en onze fabrieken te Gent zyn verre van eenen vollen dag te arbeiden.

De verleden week heeft zich gekenmerkt door eenen belangryken verkoop van katoenen gepsinsels en gewoefels te Gent; de groote magazyn-bevoorradings zyn gedeeltelyk weg; wy hopen dat deze omstandigheid aen onze nyveraers zal toelaten, om later pryzen te bekomen, die ten minste meer vergoedend zyn dan degenen, welke tot hertoe reeds betaeld zyn.

Zondag nacht laetst, tusschen 12 en 1 ner, is in het naburige Webbecom een verschrikkelyke brand ontstaan. De schuer met derzelver inhoud, stal, hooi- en strooimytten van den landbouwer Heylen, zyn de prooi der vlammen geworden. 14 hoornbeesten, 2 werkpaerden, — en van de schoonsche — al het paardgetuig, landbouw-gerief, met de schoone byna nieuwe karren, op eene na, en eene menigte andere voorwerpen, zyn door het vuur verslonden. Alleen het woonhuis, twee koeijen, waervan eene nog deerlyke brandwonden gekregen heeft, en een veulen zyn kunnen gered worden. De vlammen zyn zoo geweldig geweest, dat derzelver weerschyn over de wallen heen door de vensters der huizen in de stad Dendermonde indrong, mits Web-

bekom daer dicht by is. Alles was tegen brandgevaer zoo men beweert, verzekerd.

— Dinsdag namiddag, rond 4 ure, was de genaemde Alexander van de Calsyen, bezondere, ond 79 jaren, wonende op de Vrydagmarkt, op de Burgstraet ineengezakt; toen men hem opnam, was hy reeds een lyk. — Den zelfden morgen, rond 2 ure, is de genaemde Pieter Slotmaker, gehuisvest op eene kamer der 3^e verdieping in het Hoornstraetje, in staet van dronkenschap, uit zyn venster op den koer der jufvrouwen Pauw gevallen, en brak zich eene ribbe. — Dien avond is in de nabijheid onzer stad, omtrent de kalkovens, by Ledeberg, een yselyk ongeluk op den spoorweg gebeurd. — Eene vrouw, die hare woning had verlaten om zich by haren man te gaen vervoegen, was juist op den weg toen de trein van Ostende naer Gent kwam aangereden. Daer het donker was, zal de ongelukkige hem waarschijnlijk niet hebben zien komen en zich in tyds niet kunnen weg maken. Zy werd omverre geworpen en haer hoofd is onder de wielen van den trein verbryzeld!

— Men schryft uit Doornyk: een jongeling der gemeente Kain is dezer dagen overleden. Er was eene wesp in zynen neus gekropen, en had hem daer eene steek toegebracht, die een zoo groot gezwel heeft doen ontstaan, dat hy kort nadien in de schrikkelijke pynen overleed.

— Myn schryft uit St. Nikolaas: donderdag avond laetst, werd alhier, door den stads-belleman, een kind van vyf jaren uitgebond. Aen hem, die het kon terug brengen werd eene goede belooning beloofd. Elkeen beieverde zich om den kleine op te sporen, doch hy was nergens te vinden. Eindelijk werden de lieden des huizes verzocht de woning nog eens goed te doorsnuffelen, om te zien of het kind geen pieperkenduid gespeeld had. Na lang zoeken, vond men den kleine in het bed.

— De uitreiking der pryzen aen de overwinnaers in de nationale schyfschieting te Brussel, heeft op 7 dezer aldaer plaats gehad. De pryswinnende leden van het gilde van St. Antoine dezer stad, zyn met den spoorrein van 5 ure en 20 m. afgekomen, en hier aen statie door hunne medebroeders op de hertelykste wyze onthaeld geweest.

— De opslag der levensmiddelen heeft te Parys onlusten doen ontstaan. In de twee volkrykste voorsteden, namelyk van St. Antoine en St. Marceau, zyn oproerige plakkaerten aengeplakt gedurende de twee laetste nachten, waarop te lezen stond: *Dood aen de Eigenaers! Goedkoop Brood! Weg met den Keizer!* In laetstgemelde voorstad hebben talryke groepen de voornaemste straten doorloopen, zingende dit refrein:

*Le Pain à douze Sous
Ou la Baïonnette ou bout!*

Er zyn verscheidene personen aengehouden. De politie is er verduubeld en waekt dag en nacht. Het brood geldt thans te Parys 50 centiem en den kilo.

— Tegenwoordig ontmoet men in Vlaenderen veel fransche kommissionarissen, die door hen zelve zich komen verzekeren of het mogelyk is belgische manufaktur-gooderen te koop, aen pryzen die eenigzins in betrekking staen met den toestand hunner markt.

Zoo wy goed ingelicht zyn, zouden er nog al veel koop-gedaen worden voor rekening van fransche huizen.

— De aenvoeren van noordsch graen, te Antwerpen, duren voort. Dezer dagen zyn er op nieuw dertien volle scheepsladingen aengekomen.

— Niet slechts zyn de appels byzonder schaersch, maer zelfs by een goeden oogst dreigt ons in het vervolg gebrek. De Manchestersche fabriekanten schynen namelyk ontdekt te hebben, dat uit appels eene zelfstandigheid vervaerdigd kan worden, die zy lang hebben gezocht, en waer door men de kleuren op gedrukte katoenen stoffen beter dan vroeger kan vestigen. In Devonshire en in een gedeelte van Somersetshire hebben zy alle appels opgekocht. Men verzekert, dat een pachter in Devonshire, die een grooten boomgaard heeft, maer vroeger nooit meer dan f2,700 voor zyne vruchten maken kon, dit jaar zyn oogst voor f4,420 aen een Manchesterschen fabrikant heeft verkocht. Deze ontdekking zal natuerlyk eene groote omwenteling in den appel-handel ten gevolge hebben.

— Wy hebben laetst gesproken van eene weelderige landstreek in Noord-Holland. Zie hier eene opgaef van den uitvoer, uit een stadje, Harlingen genaemd, in vier maanden tyds:

In het verstreken kwartaal zyn te Harlingen uitgevoerd (meest naer Engeland): 90,450 vierde vaten boter, een kapitaal vertegenwoordigende van nagenoeg 4,000,000 gulden; 22,789 stuks grove en 14,239 stuks zoetemelksche kaes; 481 balen vlas; 1398 runderen; 1647 kalveren, 9884 verken en 10,333 schapen. Het getal schepen, in denzelfden tyd uitgegaen, beliep 225, en dat der binnengekomen 229.

ANTWERPEN.

In het bureel der *Grondwet*, te Antwerpen, is er eene inschryving geopend voor de noodhebbende huisgezinnen der veroordeelde gentsche Fabrikwerkers:

Aen het hoofd der lyst, waarvan het blad de opbrengst geeft, plaetst het:

INSCHRYVINGSLYST

ten voordeele der gentsche Werklieden, der booswichten die geen Walen zyn.

Te Leuven is ook eene inschryving ten voordeele der huisgezinnen van de veroordeelden geopend. De lysten zyn in al de openbare gestichten aengeplakt.

— Onze dokken krielen dagelyks meer en meer van schepen die graen, zaed, ryst, koffy, hout, enz. aenvoeren. Het graen en de ryst spelen echter in die ongemeene beweging de grootste rol. Stapels, huizen hoog, ryzen langs de kaeijen dagelyks op, want de magazynen barsten van den inhoud en de zolders kraken onder het gewigt.

In de nieuwe, lyk in al de oude dokken, kan zich byna geene zandschuit bewegen, zoo liggen de schepen op elkaer gedrongen.

Het gevolg daervan is natuerlyk veel werk voor ieder die niet te lui is. Er komt overal volk te kort, en zy die willen werken, moeten niet hart zweeten om 5 tot 6 fr. per dag te winnen. — Wy verheugen ons als wy eenen werkman zoo ruim betaeld zien voor zynen arbeid. Zes franks per dag!... daarvan kan hy een stuk vleesch by zynen pataten koop en nog een paar franks wegleggen, als een appeltje voor den dorst tegen dat de winter komt.

BUITENLANDSCH NIEUWS.

FRANKRYK.

Men schryft uit Parys: De Koning van Pruisen is den 6 dezer te Compiègne juist ten 6 ure aengekomen. Hy werd aen de statie door den Keizer ontvangen. De beide Vorsten waren in burgerkleding. De Keizer was vergezeld door den hertog de Montebello en generael Fleury.

Van af de statie tot aen het paleis werd de weg in rydtuig *à la Daumont*, zonder geleide, en onder de kreten: « Leve de Koning! Leve de Keizer! » afgelegd, en deze kreten werden door de bevolking herhaeld. De Zouaven vormden de haag in den koer van het paleis.

De Keizerin, de keizerlyke prins en hare eeredamen wachtten aen den voet van den grooten trap. Voor de Koning aenkam, naderde de Keizerin den stoep. De Koning kuste zeer bevallig hare hand. Na den keizerlyken prins geliefkoosd te hebben, gaf hy de Keizerin den arm, en zy hebben, tusschen twee reijen der honderd garden, den trap beklommen.

Men schryft uit Compiègne, van verleden maendag, te middag:

« De Koning van Pruisen, de Keizer en de uitgenoodigden by de feesten van Compiègne, zyn thans ter jagt in het groote woud.

» Ten 2 ure zal men een uitstapje maken naer Pierrefonds.

» Heden avond zullen de tooneelspelers van den *Théâtre français* eene voorstelling geven van het stuk *le duc Job*.

Men schryft uit Parys den 11 oktober:

De koning van Pruisen heeft dynsdag namiddag, ten halver twee ure, Compiègne verlaten. De keizer heeft zynen doorluchtigen gast uitgeleide gedaen tot aen de standplaats van den spoorweg. Beide Vorsten zyn van elkander geschieden met betoogingen van hartelyke vriendschap.

Den avond te voren heeft de groote feest-maelyd plaats gehad, aen denwelke lachtig der voornaemste persoonagien deel namen. Koning Wilhelm I bezat de eereplaats; aen zyne regter zyde zat de keizer; aen zyne linker, de Keizerin. De prins en de twee prinsessen Murat, graef en gravin de Persigny, de maerschalken Vaillant en Magnan, de hertog en de hertogin van Magenta, de hertog van Bassano, de beroemde fransche divisie-generaels, minister Thouvenel baron van Rothschild en zyn zoon, en talryke leden des hooen adels waren aen de keizerlyke tafel gezeten.

Later in den avond heeft men eene herten-jagt gedaen met brandende fakkels; onder de vensters van het kasteel is een hert geveld geworden. Daarna is de tooneel-vertooning begonnen.

Dynsdag ochtend heeft de koning van Pruisen verscheidene aanzienlyke personen in byzonder gehoor ontvangen, zoo ook de deputatie der notabele Duitschers, in Parys woonachtig, die Wilhelm I een adres van gelukwensch hebben overhandigd. Daarna heeft het eere-ontbyt plaats gehad, welk tot na den middag geduurd heeft.

Uit dat feest-program blykt, dat de twee Vorsten schier geen oogenblik de gelegenheid hebben gehad om met elkander in 't byzonder te spreken; ten zy dat ze hunne nachtrust opgeofferd hadden voor een heimelyk onderhoud.

— Men schryft uit Marseille, van den 7 oktober:

In twee dagen zyn hier 140,000 hektolitters granen aengekomen. Er wordt een nieuw konvooi verwacht; de pryzen der tarwe zyn in daling.

— Van Carcassonne en omstreken wordt gemeld, dat er een buitengewoon groote voorraad druiven is. Er zyn geen fusten genoeg voor den nieuwen wyn, en om plaats te verkrygen, wordt de wyn van verleden jaar tot de laagste pryzen te vergeefs aengeboden. De wynbouwers, zeg de *Salut public* van Lyons, weten niet hoe hunne tevredenheid uit te drukken over den nieuwen wyn van Beaujolais. In de geheele streek tusschen Villefranche, Brouilly en Belleville, zyn die wynen zoo goed dat men ze slechts kan vergelijken by die van den oogst van 1811.

DUITSCHLAND.

Er is spraek dat het oostenryksche leger met 32,000 mannen zal verminderd worden.

Men meldt uit Konigsberg: de stoomer *Coloniste*, dienstdoende tusschen Konigsberg en Hull in vervanging van den *Thor*, het verleden jaar vergaen, is op de britsche kust met schier al zyne matrozen en passagiers verongelukt.

Een dezer laetsten, Drever, is als by tooverslag gered geworden. Hy dreef twee uren op eene plank, welke door de zee heen en weer geklotst werd. Toen hy wanhoopte, werd hy door een vaertuig opgevoeren.

— Men leest in het *Journal de Francfort*:

In eene gemeente op de grens van Krain, vervult eene herbergmeid de bedieningen van burgemeester. Daer niemand in die gemeente, uitgenomen den pastor, kan lezen, stelt het meisje voor haren meester, die herberg er burgemeester is, al de dokumenten op, herkomstig van de meijery, en zet er het handteeken des burgemeesters by middel eens zegels op.

PRUISEN.

WREDE MOORD. — De *National Zeitung* verhaelt eene moord, die den 30 september, te Berlyn in verschrikkelijke omstandigheden is gepleegd. De weduwe Uphoff, hare huishoudster volgens gewoonte niet ziende komen, en gewaer geworden zynde, dat men haer een biljet van 100 thalers outstolen had, kreeg vermoedens op die vrouw, en omtrent 10 ure 's morgens begaf zy zich naer hare woning.

Ten 11 ure zag een dienstknecht uit het hotel *Maurice*, een zwaer pak van eenen kruiwagen, en in de naburige vaert werpen. Hy verwittigde de politie; het pak werd opgevischt en men vond er het nog warme lyk in van de vrouw Uphoff, welke verworagd was geworden. Men hield de vrouw aen, die men aen den boord der vaert had gezien. Het was de huishoudster. Haer minnaer, die reeds aengehouden is, wordt als haer medeplichtige beschouwd, en men twyfelt niet of de moord is in hare woning gepleegd.

Het slagtoffer laet drie kinderen achter.

ENGELAND.

Er heeft maendag morgen leest, te Londen, Osborn-house Repository, in de gebuerte van Red-Lion-square, eene hondententoonstelling plaats gehad. Er waren ongeveer 250 dieren, verdeeld in verscheidene klassen: doggen, dashonden, epagneuls, enz. De speurhonden bovenal wereen zeer bewonderd; een koppel is voor 150 guineën verkocht aen graef Derby. Een der schoonste honden van de verzameling is een gekruiste van een St. Bernardshond en den engelschen dog.

AMERIKA.

Men schryft uit Londen, den 8 oktober: By Reuterzyn tydingen uit New-York toegekomen, gedagteekend den 27 september.

Daegs te voren had generael Lane, te Pappens-stad, een korps verbondenen geslagen, en al de tenten en legerwagens daervan buit gemaakt.

Generael McCulloch bevond zich, aen 't hoofd van 15,000 man troepen, op vyftien mylen afstands van 't fort Scott.

De zeetogt van den admiraal Sherman zal binnen drie maenden zich naer 't Zuiden rigten.

BURGERSTAND DER STAD GENT.

HUWELYKEN.

Van den 5 tot den 9 October.

Isidoor de Jaegher, 31 jaren, schoenmaker, hoogstraet, met Koralia Mahieu, 20 j. zonder beroep, othogracht. — Gustaaf Laviolette, 30 j. z. b. te Brugge, met Maria Hauff, 22 j. z. b. goevernementstr. — Jan Braem, 48 j. timmerman, bayiaenstr. met Rozalie Lagerock, 56 j. dagl. mole-naerstr. — Frans van den Berghe, 25 j. vleeschouwer, b. de Damp. met Maria d'Haveloose, 32 j. z. b. barrestr. — Benjamin Quintyn, 22 j. dienstkn. b. de heuvelp. met Francisca van Haute, 22 j. dienstkn. s. Jakobsnieuwstr. — Edward de Mulder, 42 j. spinner, rogiest. met Josefina Bate, 34 j. fabriekw. zakkebandst. — Frans van de Putte, 26 j. wever, kasteel, met Josefina Buysse, 20 j. f. brickw. kruisbopgstr. — Jan Roan, 24 j. fabriekw. molierstr. met Maria Gerardi, 22 j. fab. yeerstr. — Karel Berbuys, 22 j. yzergieter, visschery, met Konstancia de Maesschalck, 22 j. fab. mortierstr. — Pieter Lema, 57 j. raffinade-gast, schouwvagerstr. met Theresia de Buck, 35 j. winkelierster kerkstr. — Ivo du Pont, 35 j. bakker, oudburg, met Theresia Goossens, 44 j. naister, haringstr. — Karel d'Haeuens, 24 j. bakker, met Izabella Foulks, 21 j. fab. beiden rasphuisstr. — Jan Boonants, 22 j. schoenm. b. de damp. Amelia Christiaens, 23 j. naeister, pluimstr. — Leopold de Boever, 28 j. dafl. te Munte, met Maria Timmer, 42 j. herbergierster, koarnlei. — Pieter Barchelman, 23 j. fab. met Francisca Beteau, 29 j. fab. beiden molenaerstr. — Lodewyk de Poorter, 28 j. fab. met Rosalie de Brauwer, 22 j. fab. beiden muide. — Pieter de Brauwer, 24 j. voormuide, met Melania van Hecke, 20 j. fab. muide. — Domien de Clecq, 20 j. fab. sasschekaei, met Antonia Lefevre, 22 j. fab. tichery. — Jakob Bonte, 32 j. blikslager, S. Salvatorstr. met Florencia Vermeire, 30 j. bloemiste, slypstr. — Filip Moerman, 25 j. fab. batteryst. met Maria de Staebel, 29 j. fab. holstr. — Pieter de Cooman, 24 j. hout-draeijer, pelikaenstr. met Clemencia van Galissen, 21 j. kantw. roode koningstr.

Geboorten van den 5 tot den 11 October.

Van het mannelyk geslacht 32 } Totaal 89.
Van het vrouwelyk geslacht 57 }

Sterfgevallen van den 5 tot den 11 October.

Theresia Mouson, weduwe Lobert, 82 j. Langemunt. — Xaver Van Lancker, 19 j. fabriekw., Rogiestraet. — Johanna Cluquet, wed. Van den Broecke, 89 j. St. Antoniuskai. — Coleta Tymmer, wed. Trubert, 82 j. ibidem. — Victor Defroyne, 20 j. z. b. Geldmunt. — Antoon De Cocker, 76 j. z. b. byloke. — Coleta Neyt, 64 j. waschter, ketelvest. — Josef Brossé, 56 j. letterzetter, S. Jorisstr. — Jan Coninne, 54 j. schoenm. kortrykschestr. — Kornelis van Reeth, 42 j. handelaar, nieuwlant. — Mathilda de Boever, 19 j. fabriekwerkster, bagattestraet. — Alexander Vgu de Calsyen, 78 j. z. b. vrydagmerk. — Antonia Meuleman, 60 j. z. b. meuleuierstr. — Karel de Backer, 25 j. advokaet, hoogpoort. — Piete Chastamier, 73 j. z. b. byloke. — Philippe Van Bogert, 80 j. heggynne, kl. hof. — Rosalia Van Overbeke, 53 j., dienstmeid, Goevernementstraet. — Jacob Speyde, 73 j., daglooner, Byloke. — Fidéle Rohart, 41 j. zadelm. Antwerpschestr. — Guillaume Yanden Bosche, 71 j. dagl. lange boom-gaerstr.

54 kinderen onder de 10 jaren.

MARKTBERIGT VAN GENT VAN 11 DEZER.

De tarwe is heden aen prys gebleven. De rogge die, buiten alle verwachting, maer weinig op de markt was, werd vlug verhandeld met eenen opslag van 50 centiem en den hektoliter.

De andere granen bleven algemeen vast. Vette zaden en olieën hadden weinig handel, en verkregen moeijelyk de gestelde pryzen.

De boter gold 2 fr. 45 tot 2 fr. 63 den kilo. Voor de 25 eijers betaelde men 1 fr. 91 ct. — Met de ingaende week zullen het ongebuited tarwen- en 't roggengbrood eenen centiem den kilo verhoogen. Het gebuited tarwenbrood blyft aen den loopenden prys.

Middenprys der granen op de Gentsche Merkten.

100 hektoliter	4 oktober.	11 oktober.
Witte tarwe	28 27 a	28 75 a
Rode id.	28 84 a	28 71 a
Rogge	16 72 a	16 98 a
Geerst	15 39 a	14 75 a
Boekweit	15 80 a	15 95 a
haver	9 87 a	9 82 a
Aerdappelen, 100 k.	11 a	11 a

BROODZETTING.

Van den 11 om in te gaen den 15 oktober.

1 Kilo brood enkel tarwe gebuied	fr. 0 45
1 Kilo brood enkel tarwe ongebuied	» 0 57
1 Kilo rogge	» 0 25

BUITENGEWOONE VERTOONING.

Die zal plaats hebben op Zondag 13 October 1861, stipt om 8 ure des avonds, in den Estaminet de Gouden Kroon, op den Reep, n° 56, vertoond door M^{re} CH. FLAVIGNY, Physionomaan. Er zullen verscheidene Muziekstukken en Dans-airen uitgevoerd worden door Mre CHARLES, op den Espagnolschen Tambourin, met akkompagnement van Piano.

Elk zegge het voorts.

Maendag 14 oktober, zal den zelve mimiek Mre CHARLES FLAVIGNY, ook alzoo eene Vertooning geven in den Estaminet de Nieuwe Rolbaen, Slypstraet, n° 104, by J. de Brock.

KAMPSTRYD MET DE TEERLINGEN.

Op Zondag 13 October 1861.

In den Estaminet de Levende Jongheid, (Marsch dat Been), by Akkergemerk.

Zal er aldaer des namiddags stipt om 3 ure, voor eene schoone Hesp, ter waarde van 16 franken, met de Teerlingen gespeeld worden.

Den Inleg is, per Peloton van 2 mannen, 50 centiem. Men kan zich laten inschryven van 's middags tot 3 ure.

TE HUREN VERSCHIEDEN WERKMANS-HUIZEN OP DEN DOK,

Tegen de Fabriek van Mre Hosten.

Zich te bevragen by de Gebroeders TYTGAT, S^{re} Jans-Veste, n° 7, te Gent.